

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2015

Shrnutí (CS)

Shrnutí

Pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění plní v hospodářství významnou úlohu. Pojišťovnictví, jehož aktiva představují přes dvě třetiny HDP Evropské unie¹, je významnou součástí finančního odvětví, která přispívá k hospodářskému růstu a finanční stabilitě tím, že přebírá rizika a mobilizuje úspory. Stejně důležité je i zaměstnanecké penzijní pojištění, které nejen přispívá k hospodářskému růstu, ale zároveň chrání před rizikem chudoby v důchodu. Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA) byl zřízen v roce 2011 jako nezávislý evropský orgán dohledu, jehož základní povinnosti zahrnují podporu stability finančního systému, zajišťování transparentnosti trhů a finančních produktů a ochranu pojistníků, účastníků penzijních systémů a oprávněných osob. Výroční zpráva orgánu EIOPA za rok 2015 popisuje hlavní úspěchy orgánu a poskytuje informace o řízení zdrojů, jež mu byly přiděleny pro plnění jeho cílů.

Výroční zpráva orgánu EIOPA za rok 2015 popisuje hlavní úspěchy orgánu při plnění cílů:

- posilovat ochranu spotřebitelů,
- poskytovat kvalitní a včasnou regulaci,
- zajišťovat sblížení, jednotnost a kvalitu dohledu,
- podporovat finanční stabilitu a
- rozvíjet se jako moderní a kompetentní orgán.

Výroční zpráva dále poskytuje informace o řízení zdrojů orgánu EIOPA, jež mu byly pro splnění uvedených cílů přiděleny.

¹ Zhruba 70 % v roce 2014 – zdroj: Statistiky Eurostatu a orgánu EIOPA týkající se zajištění a pojištění v EU/EHP <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

INFORMAČNÍ RÁMEČEK: Pět největších úspěchů v roce 2015

- Dokončení jednotného souboru pravidel v oblasti pojišťovnictví: vypracování druhého souboru prováděcích technických norem a pokynů ke směrnici Solventnost II.
- Provádění dohledu: vypracování nového strategického přístupu ke komplexnímu rámci založenému na rizicích a prevenci pro provádění dohledu nad podniky a prvního tematického přezkumu pojištění mobilních telefonů.
- Provádění procesu a metodiky měsíčního zveřejňování bezrizikových sazeb, které požaduje směrnice Solventnost II.
- Celoevropský osobní penzijní produkt (PEPP): orgán EIOPA ve svém konzultačním dokumentu nastínil koncepci požadavků pro vytvoření PPEP.
- Přezkum rozvah a zátěžový test rumunského pojišťovnictví.

Posilování ochrany spotřebitelů

Důležitou událostí v oblasti ochrany spotřebitelů bylo přijetí nového **strategického přístupu ke komplexnímu rámci založenému na rizicích a prevenci pro provádění dohledu nad podnikatelskou činností**. Jedná se o ústřední nástroj pro řešení rizik spojených s podnikatelskou činností na úrovni EU, který bude založený na řádném pochopení chování spotřebitelů, proporcionalitě a včasné předvídání rizik v oblasti podnikatelské činnosti a prevenci poškozování spotřebitelů v celé Unii. Ústředním prvkem strategie jsou „**tematické přezkumy**“. Byl proveden pilotní přezkum, který se zaměřil na analýzu pojištění mobilních telefonů. Za účelem lepšího uplatnění svých **pravomocí zasahovat do pojistných produktů s investiční složkou** zavedl orgán EIOPA v roce 2015 ukazatele, které stanoví, zda je zásah orgánu nutný či nikoli.

Orgán EIOPA pokračoval ve své činnosti zaměřené na řešení střetu zájmů při přímém nebo zprostředkovaném prodeji pojistných produktů s investiční složkou, a to prostřednictvím odborného poradenství Komisi s doporučeními k politikám, jak tento problém identifikovat a řešit. Orgán EIOPA vedl meziodvětvovou činnost zaměřenou na sestavování **klíčových informací pro investory**, které vyžaduje nařízení o strukturovaných retailových investičních produktech a pojistných produktech s investiční složkou. V první polovině roku 2015 proběhly dvě veřejné konzultace. V rámci jedné z nich byly identifikovány optimální modely pro poskytování informací způsobem přívětivým pro spotřebitele, druhá konzultace byla zaměřena na stanovení produktových rizik, výkonnosti a nákladů. Na spotřebitelích byly rovněž testovány modely pro poskytování klíčových informací pro investory. Na podzim roku 2015 byla dále zahájena veřejná konzultace o znění návrhu regulačních technických

Shrnutí

norem o klíčových informacích pro investory týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou. V oblasti zaměstnaneckého penzijního pojištění orgán EIOPA vypracoval **zprávy o informacích o nákladech a výdajích institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění** poskytnutých před zavedením příspěvkově definovaného systému a v jeho následujících fázích a o investičních možnostech účastníků tohoto systému, v nichž upozorňoval na problémy, které je nutné řešit, aby bylo zajištěno účinné rozhodování o penzijním plánu.

Poskytování kvalitní a včasné regulace

Hlavním úspěchem orgánu EIOPA od jeho zřízení bylo v roce 2015 dokončení **jednotného souboru pravidel v oblasti pojišťovnictví. Vypracování druhého souboru prováděcích technických norem a pokynů ke směrnici Solventnost II** nezbytných pro jednotné a soudržné uplatňování směrnice od ledna 2016 uzavřelo program orgánu pro tvorbu právních předpisů v souvislosti se směrnicí Solventnost II. Poté se pozornost přesunula na přípravu na monitorování provádění a další posilování jednotnosti dohledu.

Orgán se též připravoval na plnění dalšího významného úkolu v souladu se směrnicí Solventnost II, a sice pravidelné měsíční zveřejňování **bezrizikové úrokové míry**. Struktura bezrizikové úrokové míry a její úpravy do velké míry určují hodnotu technických rezerv, které musí podniky vytvořit, aby splnily své povinnosti v oblasti pojištění a zajištění, a určují tudíž i výši dostupného kapitálu na pokrytí solventnostního kapitálového požadavku.

Orgán EIOPA rovněž přispěl k úvahám Evropské komise ohledně **úlohy pojištění v investicích do infrastruktury**, kdy navrhl spolehlivá kritéria pro určování způsobilých infrastrukturních projektů. Kapitálové požadavky týkající se rizik spojených s investováním do způsobilých infrastrukturních projektů byly pečlivě stanoveny ve vztahu ke každému riziku, což vedlo k vytvoření odlišných postupů. Aby pojišťovny mohly tyto postupy využívat, budou muset v rámci účinného řízení rizik této komplexní a heterogenní třídy aktiv provádět dostatečnou hloubkovou kontrolu. Investice do infrastruktury by pro pojišťovnictví mohly být velmi důležité, protože vzhledem ke své dlouhodobé povaze mohou být vhodným vyvážením dlouhodobých závazků a zároveň mohou zvětšovat rozmanitost portfolia a být základem pro udržitelný růst pro širší hospodářství.

Orgán EIOPA aktivně působil i na mezinárodní scéně a přispíval k činnosti Mezinárodní asociace dozorců v pojišťovnictví z hlediska pokroku při vývoji **základního kapitálového požadavku, přísnějšího kapitálového požadavku na schopnost absorbovat ztrátu a mezinárodních kapitálových standardů**, a to vše s cílem podporovat zajištění rovných podmínek na mezinárodní úrovni.

Orgán dále pokročil i při vývoji právních předpisů upravujících zaměstnanecké penzijní pojištění v podobě návrhu směrnice o **institucích zaměstnaneckého penzijního pojištění (IZPP) II**. V oblasti osobních důchodů orgán EIOPA dosáhl významného pokroku plněním výzvy k podání doporučení (kterou schválila rada orgánu dohledu orgánu EIOPA v lednu 2016) a vypracováním koncepce **celoevropského osobního penzijního produktu (PEPP)**, který bude základem pro 2. režim. Tato práce může změnit dynamiku trhu osobních důchodů v EU a významně tak přispět k unii kapitálových trhů. Zpráva o vývoji na trhu a první **celoevropský rejstřík institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění** poskytují přehled situace v oblasti penzijního pojištění v EU.

Zajišťování sblížení, jednotnosti a kvality dohledu

V rámci svého úsilí o zvyšování kvality a jednotnosti dohledu v celé EU se orgán EIOPA účastnil dvoustranných jednání, poskytoval zpětnou vazbu příslušným vnitrostátním orgánům, aktivně se zapojoval do činnosti kolegií dohledu, poskytoval nástroje a poradenství v oblasti používání interních modelů, zajišťoval odbornou přípravu a vytvářel infrastrukturu a systémy pro shromažďování a sdílení informací.

V roce 2015 tým dohledu orgánu EIOPA uskutečnil **19 dvoustranných návštěv** vnitrostátních příslušných orgánů, v rámci nichž poskytoval zpětnou vazbu týkající se příprav na provádění směrnice Solventnost II, vnitrostátních postupů rámce pro posuzování rizik a postupů a priorit v oblasti dohledu. Díky tomu vnitrostátní příslušné orgány získaly podporu při řešení zjištěných překážek pro vytváření společné kultury dohledu, kterou prosazuje směrnice Solventnost II. Tým též spolupředsedal řídicímu výboru, který měl na starosti řízení **přezkumu rozvah a zátěžového testu rumunského pojišťovnictví**, které představuje přes 80 % rumunského trhu. Obě prověrky byly dokončeny v červenci 2015 zveřejněním zprávy o podstatných změnách rozvah a odpovídajících obezřetnostních ukazatelů u řady pojišťoven, následovaných řadou opatření v oblasti dohledu. Prokázalo se, že uvedená prověrka je důvěryhodná, a je zásadní pro zvýšení ochrany spotřebitelů a důvěry v rumunské pojišťovnictví.

Pokračující aktivní **účast orgánu EIOPA v kolegiích a koordinace jejich činnosti** přispěla ke zlepšení jednotnosti debat v rámci kolegií a jejich fungování. V roce 2015 tým pro kolegia orgánu EIOPA koordinoval podpis dohod o koordinaci všemi kolegiemi. Dohody o koordinaci stanoví požadavky na výměnu informací a upravují úlohy a povinnosti členů.

Shrnutí

V rámci společného přístupu dohledu k posuzování solventnosti pojišťovacích skupin působících v „rovnocenných“ zemích orgán EIOPA zveřejnil stanovisko **Opinion on group solvency calculation in the context of equivalence** [Stanovisko k určení solventnosti skupin v rovnocenné situaci]. Stanovisko uvádí řadu postupů v oblasti dohledu týkajících se posuzování dostupnosti použitelného kapitálu na úrovni skupiny a usiluje o zabezpečení jednotných postupů a praxe. V oblasti interních modelů orgán EIOPA rovněž vydal včasné stanovisko **Opinion on the preparation of Internal Model application** [Stanovisko k přípravě na používání interních modelů], v němž se zabýval třemi oblastmi, kde by rozdíly způsobily nejednotné modelování rizik. Hlavní doporučení stanoviska zní, že by vnitrostátní příslušné orgány měly požadovat, aby interní modely dostatečně zohledňovaly rizika spojená se státními expozicemi. Orgán EIOPA rovněž uspořádal **21 seminářů odborné přípravy** zaměřených na důležitá témata, která byla při konzultacích s vnitrostátními příslušnými orgány označena jako prioritní oblasti v rámci přípravy na uplatňování směrnice Solventnost II.

Orgán EIOPA pokračoval v práci na **příručce pro dohled** s cílem vytvořit soubor osvědčených postupů dohledu v různých oblastech směrnice Solventnost II. V roce 2015 byla vypracována doporučení pro orgány dohledu týkající se vytvoření rámců pro posuzování rizik a jejich dohledu nad klíčovými oblastmi včetně správy, vlastního posouzení rizik a solventnosti (ORSA), investiční politiky, stanovení rezerv životního a neživotního pojištění, skupinového dohledu a interních modelů.

Na základě činnosti orgánu EIOPA v oblasti harmonizace ohlašovacích požadavků v souladu se směrnicí Solventnost II byla vytvořena infrastruktura pro shromažďování, spravování, zpracovávání a sdílení informací. **První shromažďování výročních samostatných a skupinových zpráv** proběhlo v přípravném režimu v **centrálním archivu orgánu EIOPA**. Další verze **taxonomií ohlašovacích postupů nyní umožní plné ohlašování v rámci směrnice Solventnost II** a splňují doplňující požadavky Evropské centrální banky, přičemž zajišťují, aby informace byly poskytovány ve správném formátu a snížila se tak zátěž vnitrostátních příslušných orgánů a odvětví. S cílem dále snižovat zátěž spojenou s ohlašováním, a to zejména u malých a středních podniků, orgán EIOPA rovněž vytvořil **nástroj pro podniky (T4U, z angl. Tool for Undertakings)**, který by mělo využít odhadem 1 200 podniků po celé EU.

Podpora finanční stability

Orgán EIOPA dále rozvíjel své techniky a nástroje s cílem lépe využívat dostupné informace pro rozhodování o nových vývojích a rizicích na trzích na podporu finančního dohledu. Preventivní dohled vychází z předvídání rizik a zajištění, aby opatření na jejich zmírnění či eliminaci byla přijímána předem. Orgán EIOPA pokračuje v poskytování svých hlavních produktů (např. zprávy o finanční stabilitě a přehledu ukazatelů rizik) s cílem zajistit, aby hlavní rozhodovací orgány měly k dispozici ucelený přehled rizik a zranitelných míst. V roce 2015 subjekty v odvětví pojišťovnictví stále více využívaly produkty orgánu EIOPA jako hlavní zdroje při posuzování rizik.

V souladu se svým zřizovacím nařízením orgán EIOPA též provedl první celoevropský **zátěžový test v odvětví zaměstnaneckého penzijního pojištění**. Cílem bylo získat ucelený přehled heterogenní situace v oblasti zaměstnaneckého penzijního pojištění v Evropě, otestovat odolnost dávkově definovaných a hybridních důchodových systémů vůči nepříznivým tržním scénářům a prodloužení průměrné délky života, zjistit potenciální zranitelná místa příspěvkově definovaných systémů a odhalit oblasti, na něž by se měl dohled více zaměřit. Testu se zúčastnilo sedmáct zemí Evropského hospodářského prostoru s významným odvětvím zaměstnaneckého penzijního pojištění, což představuje aktiva přesahující 500 milionů EUR. Výsledky ukázaly, že dlouhé období nízkých úrokových sazeb v budoucnosti přinese značné potíže z hlediska odolnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění v dávkově definovaných systémech (viz informační rámeček).

INFORMAČNÍ RÁMEČEK: Výsledky prvního celoevropského zátěžového testu v odvětví zaměstnaneckého penzijního pojištění

- Dlouhé období nízkých úrokových sazeb v budoucnosti přinese značné potíže z hlediska odolnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění v dávkově definovaných systémech.
- Instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění jsou relativně odolnější vůči prodloužení průměrné délky života než vůči nepříznivým tržním scénářům.
- Pohlcování těchto otřesů do značné míry závisí na tom, kolik času je na realizaci závazků, a na zavedených mechanismech pro zmírňování a obnovu v jednotlivých zemích.
- Výsledky závažných zátěžových scénářů, které byly uplatněny, odhalily řadu rizik a zranitelných míst, jimž by instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění a orgány dohledu měly věnovat důkladnou pozornost.

Shrnutí

Pokračující nízké úrokové sazby v odvětví pojišťovnictví, které dokonce klesly i pod hodnotu scénáře zátěžového testu v roce 2014, zvýšily naléhavou potřebu přijetí opatření v oblasti dohledu a připravenosti na řešení krizových situací. V reakci na to orgán EIOPA **aktivně prováděl doporučení zátěžového testu** ve spolupráci s vnitrostátními příslušnými orgány, přičemž se zaměřil na výsledky zátěžového testu specifické pro jednotlivé země a skupiny a zintenzivnil přípravy na řešení krizí. Orgán EIOPA též zveřejnil stanovisko *Opinion on Sound Principles for Crisis Prevention, Management and Resolution Preparedness of National Competent Authorities* [Stanovisko k řádným zásadám pro prevenci krizí, jejich řízení a připravenost vnitrostátních příslušných orgánů k jejich řešení]. Aby orgán EIOPA zajistil jednotnost a vhodnost změn rámců prevence, řízení a řešení krizí, vypracoval 14 zásad, které by měly zohlednit vnitrostátní příslušné orgány. Uvedené stanovisko přispívá k vytvoření silného a jednotného systému pro prevenci a řízení finančních krizí v EU.

